

CSR w logistyce i łańcuchach dostaw

Alicja Bujnowicz, Aleksandra Krawczyk*

Wprowadzenie

Dynamiczne zmiany społeczne i ekonomiczne zainicjowane przez ludzi na przestrzeni tysięcy lat wpłynęły nie tylko pozytywnie na warunki życia znacznej części ludzkości, ale również na przyrodę. Rozwój gospodarczy, większa dostępność żywności i poprawa jakości życia są bezpośrednio powiązane z coraz gorszym stanem środowiska naturalnego¹. W *Living Planet Report 2018* opracowanym przez World Wildlife Fund (WWF) zawarto informacje o tym, jak dramatyczna w skutkach jest aktywność antropogeniczna. W dokumencie WWF stwierdzono, że: „do 2050 roku mniej niż 10% ziemskiego ładu będzie wolne od śladów ingerencji człowieka, [...] liczebność populacji kręgowców spadła aż o 60% w ciągu ostatnich 40 lat, [...] [a] 20% powierzchni Amazonii zniknęło w ciągu zaledwie 50 lat”².

Nie tylko środowisko jest zagrożone przez działalność gospodarczą. Wielu ludzi odczuwa skutki nadmiernej eksploatacji zasobów. Łamanie praw człowieka czy brak poszanowania praw pracowniczych to problemy, z jakimi stale się borykamy. Mimo istniejących zakazów i przepisów prawnych w wielu państwach kodeks pracy nie jest przestrzegany, co skutkuje bardzo niskimi płacami, wykorzystywaniem słabszej pozycji pracowników oraz pracą nieletnich. Według raportu International Labour Organization (ILO) *Global Estimates of Child Labour: Results and trends* około 152 milionów dzieci na świecie musi pracować, a niemal połowa z nich trudni się zajęciami niebezpiecznymi, które stwarzają ryzyko dla życia i zdrowia. Najwięcej, bo aż 71% młodocianych pracowników zajmuje się rolnictwem, 12% pracuje w zakładach przemysłowych, natomiast pozostałe 17%

* Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania, Studenckie Koło Naukowe „Zarządzania Łańcuchem Dostaw”.

1 WWF, *WWF Living Planet Report 2018*, https://www.wwf.pl/sites/default/files/inline-files/LPR2018%20Podsumowanie%20PL_1.pdf [dostęp: 3.05.2019].

2 *Ibidem*.

w sektorze usług. Mimo zmniejszenia liczby pracujących dzieci o 94 miliony w okresie od 2000 do 2016 roku³, wielu najmłodszych członków społeczeństwa nadal potrzebuje pomocy i poprawy warunków egzystencji.

Podjęmowane aktualnie decyzje kształtują życie następnych pokoleń i determinują m.in. ich możliwość korzystania z zasobów nieodnawialnych. Jedną z koncepcji, która umożliwi przedsiębiorstwom racjonalny rozwój w połączeniu z ograniczeniem negatywnego wpływu na środowisko i społeczeństwo, jest społeczna odpowiedzialność biznesu.

Wiele aspektów życia oraz działalności gospodarczej pociąga za sobą czynniki negatywnie wpływające na przyrodę. Nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych i wysoka produkcja prowadzą do konsumpcji znacznie przewyższającej potrzeby ludzkie oraz marnowania wcześniej wytworzonych dóbr. Przewiezienie wydobytych zasobów naturalnych do miejsca wytworzenia produktu, transport na terenie zakładu produkcyjnego, dostarczenie towaru do klienta, utylizacja odpadów oraz magazynowanie materiałów, półproduktów i produktów gotowych są nierozzerwalnie związane z zaspokajaniem potrzeb konsumenta. Sposób, w jaki przedsiębiorstwo organizuje procesy logistyczne, ma niezaprzeczalny wpływ na środowisko. Dzięki wdrożeniu koncepcji CSR firma może w znacznym stopniu ograniczyć swoje negatywne oddziaływanie na elementy środowiska. Równie ważne jest odpowiedzialne i świadome budowanie łańcucha dostaw. Poprzez odpowiednie dobranie partnerów biznesowych oraz stworzenie zasad funkcjonowania łańcucha dostaw przedsiębiorstwa mogą w znacznym stopniu wpłynąć nie tylko na środowisko, ale również na warunki zatrudnienia pracowników oraz wizerunek firmy w oczach klientów.

Spółeczeństwo coraz częściej zwraca uwagę na kwestie środowiskowe i społeczne, a przedsiębiorstwa nie są już postrzegane tylko jako producenci lub dostawcy dóbr. Coraz ważniejsze staje się zaangażowanie firm w życie społeczne. Firmy, które nie podejmują się działań oczekiwanych przez społeczeństwo, mogą doświadczać coraz większego braku zainteresowania ze strony klientów⁴. W związku z tym pojawia się pytanie – jak firmy logistyczne funkcjonujące na terenie Polski odpowiadają na potrzebę włączania społecznej odpowiedzialności i jak ją realizują?

3 International Labour Organization, *Global Estimates of Child Labour: Results and trends, 2012–2016*, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_575499.pdf [dostęp: 15.08.2019].

4 J. Klimek, *Spółeczna odpowiedzialność biznesu w Polsce*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2012, s. 372.

Czym jest CSR?

Spółeczna odpowiedzialność biznesu (ang. *Corporate Social Responsibility*, CSR) to m.in. dobrowolne podejmowanie prospołecznych działań skoncentrowanych i skierowanych do interesariuszy, którymi mogą być m.in.: pracownicy, lokalna społeczność, inwestorzy czy środowisko⁵. Jest to również zarządzanie wpływami społecznymi i środowiskowymi oraz sposób, w jaki radzi sobie firma, zarządzając nimi. Poprzez wprowadzenie koncepcji CSR do swojej działalności przedsiębiorstwo wyraża chęć zrozumienia oczekiwań i problemów społecznych oraz znalezienia złotego środka między własnymi interesami a potrzebami otoczenia zewnętrznego. Dzięki działaniom społecznie odpowiedzialnym organizacje budują swój wizerunek i reputację⁶. Obok wspomnianego wymiaru wizerunkowego społeczna odpowiedzialność to przede wszystkim sposób na zarządzanie organizacją w sposób, który umożliwia zaspokajanie potrzeb przez działania na szkodę społeczeństwa czy środowiska. W firmach logistycznych oba te wymiary mają ogromne znaczenie. Oddziaływanie firm logistycznych i łańcuchów dostaw na środowisko jest bezsprzeczne. Takie aspekty jak emisja zanieczyszczeń, hałas, zużycie zasobów i inne to codzienność dla firm. Szukanie sposobu ograniczania tych oddziaływań wpisuje się w koncepcję CSR, podobnie jak zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

CSR w branży logistycznej i łańcuchach dostaw

Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu zaczęła pojawiać się różnych obszarach działalności biznesowej, również w logistyce. Logistyka obejmuje procesy związane z transportem, magazynowaniem oraz produkcją. W każdej z tych dziedzin można wyróżnić odrębne metody ograniczające negatywny wpływ na środowisko oraz wspólne sposoby traktowania pracowników i przestrzegania ich praw. Rosnące znaczenie społecznej odpowiedzialności biznesu doprowadziło do powstania koncepcji odpowiedzialnego łańcucha dostaw (*Responsible Supply Chain*)⁷.

Rozwiązań wpisujących się w społeczną odpowiedzialność jest wiele. Warto wspomnieć o kilku przykładowych. W przypadku transportu firmy mogą

5 G. Bartkowiak, *Spółeczna odpowiedzialność biznesu*, Difin, Warszawa, 2011, s. 20–21.

6 W. Leoński, *Wpływ CSR na wyniki finansowe przedsiębiorstw*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2015, t. 2, nr 74, s. 135–136, http://wneiz.pl/nauka_wneiz/frfu/74-2015/FRFU-74-t2-135.pdf [dostęp: 27.02.2020].

7 H. Park-Poaps, K. Rees, *Stakeholder forces of socially responsible supply chain management orientation*, „Journal of Business Ethics”, no. 92(2), s. 305–322.

zdecydować się na elektromobilność, czyli zamianę pojazdów z silnikami spalinywymi na te z silnikami elektrycznymi. Taka decyzja wspiera ochronę środowiska poprzez możliwość ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza dzięki zasilaniu akumulatorów energią elektryczną pochodzącą z odnawialnych źródeł⁸. Przedsiębiorstwa mogą również zaopatrywać się w ekologiczne paliwa, systemy monitorujące stan pojazdu oraz kierowcy, nowoczesne i innowacyjne części samochodów. Ważne jest odpowiedzialne zarządzania trasami pojazdów, tak aby maksymalnie zmniejszyć zużycie samochodów i dróg. W tym celu przydatne jest wykorzystanie systemów komunikacyjnych wiążących pojazd z otoczeniem i innymi uczestnikami ruchu oraz inteligentnych systemów transportowych. Działaniom przyjaznym środowisku sprzyja również edukacja ekologiczna pracowników, w tym kierowców, którzy w czasie pracy mogą korzystać z zasad eco-drivingu⁹.

Z początkiem XXI wieku zaczęto skupiać się na budowaniu przyjaznych środowisku magazynów. Taki magazyn powinien zostać zaprojektowany, wybudowany, a następnie utrzymywany w sposób pochłaniający jak najmniej zasobów – wody, energii i materiałów. Zaprojektowany w ten sposób budynek ma na celu realizację procesów magazynowych w jak najbardziej wydajny sposób, jednocześnie ograniczając negatywny wpływ na środowisko oraz zapewniając dobre warunki pracy¹⁰. Konstrukcja magazynu jest korzystna pod względem finansowym, ponieważ pozwala na m.in. redukcję energochłonności, co pociąga za sobą niższe koszty. Taki magazyn generuje również wyższą wartość dodaną przedsiębiorstwa, co powoduje wyższe inwestycje ze strony potencjalnych współników i najemców. Budynki zaprojektowane zgodnie z obowiązującymi zasadami uwzględniają bezpieczeństwo pracowników i korzyści dla środowiska naturalnego poprzez np. zmniejszenie erozji gleby czy ograniczenie zużycia substancji toksycznych¹¹.

8 W. Gis, J. Waśkiewicz, P. Pawlak, *Assumptions of eMAP project – the prospects for electromobility in selected European countries*, „Combustion Engines” 2013, no. 52, s. 267, https://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-c6fe2140-4749-4b6d-aa84-cbd2a8d58319/c/gis_waskiewicz_pawlak_assumptions_of_ce_3_plyta_2013.pdf [dostęp: 27.02.2020].

9 A. Koźlak, B. Pawłowska, *Ekoinnowacje jako przejaw społecznej odpowiedzialności biznesu przedsiębiorstw transportowych*, „Studia Ekonomiczne” 2017, no. 332, s. 11, <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.cejsh-0a1d2b08-3384-4363-8f33-bf55795c4a84/c/01.pdf> [dostęp: 27.02.2020].

10 M. Malinowska, *Ocena poziomu zrównoważonego magazynu*, „Problemy Transportu i Logistyki” 2018, no. 103, s. 104, https://www.researchgate.net/profile/Izabela_Dembinska2/publication/334481145_Problemy_Transportu_i_Logistyki_nr_32018_43/links/5d2db911299bf1547cbacab4/Problemy-Transportu-i-Logistyki-nr-3-2018-43.pdf#page=103 [dostęp: 27.02.2020].

11 W. Żuchowski, *Zrównoważone magazyny – definicja i oczekiwane efekty implementacji*, „Logistyka” 2014, nr 6, s. 13955, <https://www.czasopismologistyka.pl/component/jdownloads/send/319-artykuly-na-plycie-cd-6/5678-artykul> [dostęp: 27.02.2020].

W logistyce produkcji skuteczną metodą ograniczającą marnotrawstwo jest *lean production* (pol. odchudzona produkcja). Koncepcja ta ma na celu wyeliminowanie czynności, które nie zwiększają wartości produktu, w związku z czym w odpowiednim miejscu i czasie produkowane są tylko potrzebne dobra¹². W kontekście logistyki *lean production* umożliwia ograniczenie zapasów, które są silnie powiązane z nadprodukcją. Zapasy w postaci wyrobów gotowych, materiałów czy półproduktów nie tworzą dodatkowej wartości, a generują koszty związane z utrzymaniem magazynów, wyposażeniem czy powierzchnią¹³.

Równie ważne jest zapewnienie pracownikom produkcji, transportu i magazynów odpowiednich warunków pracy oraz upewnienie się, że wszystkie inne grupy związane z organizacją – takie jak dostawcy i podwykonawcy – traktowane są zgodnie z poszanowaniem praw człowieka i pracownika. Przedsiębiorstwa powinny spełniać oczekiwania osób zatrudnionych, czyli np. zapewniać im satysfakcjonujące wynagrodzenia, bezpieczne miejsce pracy, równe traktowanie, możliwości rozwoju oraz korzystania ze szkoleń czy opieki socjalnej. Prowadzenie takich działań wobec pracowników pomaga w ich zmotywowaniu oraz wytworzeniu poczucia przynależności do firmy¹⁴. Ponadto w celu wsparcia społeczeństwa organizacje mogą angażować się w różne wydarzenia kulturalne i akcje charytatywne, a nawet organizować swoje własne kampanie. Przedsiębiorstwo powinno tworzyć wspólnotę z lokalną społecznością m.in. poprzez organizowanie programów edukacyjnych, szkoleń rozwijających umiejętności czy wolontariatu na rzecz rozwoju danej wspólnoty. Istotny dla sąsiadujących na przykład z zakładem produkcyjnym mieszkańców może być też dobór maszyn i technologii, które nie generują zbyt uciążliwego dla ludzi hałasu.

W przypadku przedsiębiorstw funkcjonujących w ramach łańcucha dostaw tworzenie wizerunku społecznie odpowiedzialnej firmy jest trudniejsze. Relacja między organizacjami może doprowadzić do sytuacji, w której reputacja jednej firmy ma wpływ na postrzeganie innych członków łańcucha. Negatywnego efektu można uniknąć poprzez zorganizowanie odpowiedzialnego łańcucha dostaw, który skupia się na tym, aby w ramach jego funkcjonowania przestrzegano standardów i regulacji prawnych dotyczących środowiska naturalnego oraz pracy. W związku z tym organizacje należące do takiego łańcucha tworzą bezpieczne miejsca pracy oraz polityki wspierające ochronę środowiska, nie pozwalają na dyskryminację oraz zatrudnienie dzieci, a także oferują optymalne z punktu

12 I. Łapuńska, *Nowoczesne metody sterowania produkcją*, [w:] *Logistyka produkcji – procesy, systemy, organizacja*, Difin, Warszawa, 2012, s. 119–121.

13 *Ibidem*, s. 131.

14 B. Buczkowski, T. Dorożyński, A. Kuna-Marszałek, T. Serwach, J. Wieloch, *Społeczna odpowiedzialność biznesu. Studia przypadków firm międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016, s. 41–42, http://dspace.uni.lodz.pl/xmlui/bitstream/handle/11089/18769/Buczkowski%20i%20in._Spoleczna%20odpowiedzialnosc.pdf?sequence=1&isAllowed=y [dostęp: 27.02.2020].

widzenia danego państwa wynagrodzenia i godziny pracy. Odpowiedzialny łańcuch dostaw opiera się na zasadzie partnerstwa z poszanowaniem różnic występujących w poszczególnych przedsiębiorstwach ze względu na ich lokalizację i formy organizacyjne. Każde ogniwo należące do łańcucha musi być zaangażowane w spełnianie zobowiązań związanych ze wspólną realizacją działań społecznie odpowiedzialnych¹⁵. Działania te można podzielić na trzy obszary: ekonomiczny (np. zapobieganie korupcji, tworzenie uczciwych warunków umów i kontraktów), środowiskowy (np. racjonalne gospodarowanie zasobami, wprowadzanie technologii ograniczających negatywny wpływ na środowisko) oraz społeczny (np. tworzenie dobrych relacji z lokalną społecznością, zapewnienie bezpieczeństwa pracy i odpowiedniego wynagrodzenia)¹⁶. W celu lepszej kontroli stopnia realizacji przestrzegania zasad CSR przez poszczególne organizacje łańcucha stworzono koncepcję rozszerzonej odpowiedzialności w całym łańcuchu dostaw, która określana jest mianem społecznego nadzoru korporacyjnego. Polega ona na tym, iż „dominująca firma [...] przyjmuje silną pozycję wiodącą w łańcuchu dostaw tych produktów i określa standardy dla dostawców, kierując ich zachowania w stronę swoich wartości i oczekiwań korporacyjnych”¹⁷. Staje się ona wzorem społecznie odpowiedzialnego postępowania dla pozostałych firm, jednocześnie nadzorując ich działania w obszarze CSR, co pozwala na bardziej efektywną ekspansję działalności przyjaznej środowisku i pracownikom na wszystkich etapach łańcucha dostaw. Powodzenie tej koncepcji oparte jest na zobowiązaniu wszystkich jej uczestników do osiągnięcia celów środowiskowych, ekonomicznych i społecznych zgodnych z ideą rozwoju zrównoważonego¹⁸.

Przykłady przedsiębiorstw z branży logistycznej wdrażających idee CSR

Coraz więcej organizacji, których głównym obszarem zainteresowań są procesy związane z logistyką i zarządzaniem łańcuchem dostaw, decyduje się na wdrożenie działań z zakresu społecznej odpowiedzialności. Przedsiębiorstwo DPD Group w ramach realizacji projektu „Przyjazna logistyka miejska” lokuje swoje

15 B. Tundys, *Zielony łańcuch dostaw: zarządzanie, pomiar, ocena*, CeDeWu Sp. z o. o., Warszawa 2018, s. 115–118.

16 *Ibidem*, s. 120.

17 D. Kisperska-Moroń, *Podstawy społecznej odpowiedzialności biznesu, Koncepcja społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w wirtualnych łańcuchach dostaw*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2016, s. 65–66.

18 *Ibidem*, s. 67–68.

oddziały w centrach europejskich miast, skąd łatwo można dostarczać przesyłki do odbiorców. Wprowadzona została usługa DPD Pickup oferująca nadawanie i odbieranie przesyłek w dogodnych dla użytkowników lokalizacjach. Aktualnie jest ona obecna w 26 krajach, obejmuje ponad 32 tys. punktów nadań i odbiorów, z czego większość znajduje się w odległości około 15 km od miejsca zamieszkania klientów firmy. Praca kurierów została w pewnym stopniu ograniczona, gdyż zauważono, że klienci sami odbierają swoje paczki, dojeżdżając do punktów Pickup rowerem lub pieszo. Zredukowano tym samym ruch kołowy w miastach i zmniejszono zanieczyszczenie powietrza. Kolejną flagową usługą firmy jest usługa Predict, która informuje o dokładnym terminie doręczenia przesyłki i w razie braku możliwości odbioru pozwala wybrać inny termin, dzięki czemu kurierzy realizują tylko te dostawy, które będą odebrane. W ten sposób negatywny wpływ na środowisko jest średnio o 4% niższy niż w przypadku standardowych doręczeń. Ponadto DPD Group systematycznie wprowadza nowe, bardziej ekologiczne środki transportu – flota 300 pojazdów o napędzie alternatywnym pozwoliła uniknąć emisji ponad 950 t CO₂ w 2017 roku. Do doręczania przesyłek używane są pojazdy napędzane biogazem, gazem ziemnym, pojazdy elektryczne, rowery, a także stosowane są doręczenia piesze. W Barcelonie przesyłki ważące do 1 kg doręcza kurier pieszy, przesyłki do 2 kg doręcza kurier na rowerze, dopiero cięższe paczki są doręczane z wykorzystaniem samochodu dostawczego¹⁹.

Działania mające na celu ochronę środowiska naturalnego wiążą się także z zielonym oraz ergonomicznym budownictwem – efektywnym wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, energooszczędnością i stosowaniem surowców przyjaznych środowisku²⁰. Przedsiębiorstwem realizującym ten aspekt społecznej odpowiedzialności biznesu jest DB Schenker. W czterech terminalach przeładunkowych należących do firmy zastosowano rozwiązania, które zmniejszają dwukrotnie zużycie energii i redukują emisję CO₂ o 230 ton rocznie dzięki m.in. kolektorom słonecznym, używaniu lamp ledowych czy systemowi odzyskiwania ciepła. Otwarty w 2018 roku terminal w Nowej Wsi Wrocławskiej pobiera o 60% mniej prądu w porównaniu ze standardowym terminalem, posiada także zbiornik na wodę deszczową o pojemności 6500 litrów, co prowadzi do oszczędności około 3000 litrów wody dziennie²¹. Firma corocznie ustala cel redukcji zużycia surowców i mediów na poziomie 5% – zmniejsza ilość dokumentów papierowych, montuje kurtyny zapobiegające odpływowi ciepła z terminali i używa mniej wypełniacza do pakowania

19 Raport *Spółeczna Odpowiedzialność Biznesu DPD Polska 2017*, https://www.dpd.azureedge.net/Raport_2017-PL_small.pdf [dostęp: 7.05.2019].

20 A. Lewandowska, *Ekoinnowacje w zrównoważonym budownictwie – wprowadzenie do zagadnienia*, „Edukacja Biologiczna i Środowiskowa” 2015, nr 4, s. 34.

21 *Nowy ekologiczny terminal pod Wrocławiem. Dziennie obsługuje 8 tys. przesyłek*, <http://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,24207906,nowy-ekologiczny-terminal-pod-wroclawiem-dziennie-obsluguje.html?disableRedirects=true> [dostęp: 7.05.2019].

przesyłek²². Społeczna odpowiedzialność biznesu to także programy prewencyjne, ograniczające szkodliwy wpływ na środowisko. Taki program realizowany jest m.in. przez Polskie Linie Lotnicze LOT, które zobowiązały się do prowadzenia świadomej polityki paliwowej. Optymalizowanie zużycia paliwa i emisji CO₂ do atmosfery możliwe jest dzięki unowocześnieniu floty poprzez inwestowanie w nowe maszyny, takie jak Boeing 787 Dreamliner czy Boeing 737 MAX (są one stosunkowo lekkie, a dzięki temu spalają mniej paliwa)²³. Linie lotnicze obecnie testują nowy sposób podchodzenia do lądowania według specjalnej procedury CDA, co także ma zmniejszyć poziom emisji dwutlenku węgla. Do działań na rzecz klimatu można zakwalifikować również prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami oraz segregowanie materiałów eksploatacyjnych, urządzeń i opakowań, po to, aby można było je ponownie wykorzystać.

Grupa Raben jako firma odpowiedzialna społecznie dba o etykę i kulturę organizacyjną opartą na uczciwości i wzajemnym szacunku. Dostawcy oraz firmy współpracujące muszą przestrzegać zasad, jakie zostały określone we wprowadzonym kodeksie etycznym. Kodeks ten ma formę aneksu do umowy, zobowiązuje do zapewnienia odpowiedzialnej współpracy, respektowania praw jednostki. Dostawca nie może zatem: stosować pracy niewolniczej, przymusowej (w tym przymusowej pracy więźniów), korzystać z pracy dzieci. Dostawca powinien zapewnić: wolność zrzeszania się i prawo do zbiorowych negocjacji w sprawie warunków zatrudnienia, odpowiedni czas pracy, zgodny z lokalnymi przepisami²⁴. W kodeksie zastrzeżono również prawo do prowadzenia specjalnych audytów u dostawców oraz poprzez powołanie specjalnej platformy internetowej umożliwiono anonimowe składanie wniosków do działającej w przedsiębiorstwie Komisji Etyki. Grupie Raben zależy, aby pracownicy i pozostali interesariusze mieli możliwość aktywnego wpływu na prowadzenie firmy. W trosce o uczciwe praktyki i ład organizacyjny powstało narzędzie (dostępne w 11 językach) do anonimowego zgłaszania działań, które są niezgodne z prawem lub etyką biznesu. Daje to możliwość kontroli interesariuszom zewnętrznym oraz zwiększa poczucie komfortu i bezpieczeństwa pracownikom Grupy Raben²⁵. W 2018 roku grupa została po raz trzeci wyróżniona w inicjatywie z zakresu etyki w biznesie i otrzymała tytuł Super Etycznej Firmy²⁶.

22 *Raport Społecznej Odpowiedzialności Biznesu 2013/2014*, DB Schenker, <http://2014.dbschenker-csr.pl/srodowisko/terminale-i-magazyny> [dostęp: 7.05.2019].

23 *Forum Odpowiedzialnego Biznesu*, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/redukcja-emisji-co2-w-lot/> [dostęp: 7.05.2019].

24 *Zasady Etyczne Dostawców Grupy Raben*, https://polska.raben-group.com/fileadmin/user_upload/pl/Raben_Transport/Kodeks_Etyczny_dla_Dostawcow_RT.pdf [dostęp: 7.05.2019].

25 *Forum Odpowiedzialnego Biznesu*, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/whistleblowing-w-grupie-raben/> [dostęp: 7.05.2019].

26 Informacje prasowe Raben Group, <https://polska.raben-group.com/aktualnosci/news/super-etyczna-firma-raben/> [dostęp: 7.05.2019].

Podobne działania, mające na celu poprawę sytuacji pracowników w miejscu pracy, realizuje przedsiębiorstwo DB Schenker poprzez projekt „Widzę i reaguję” – wdrażający metodę BSS (*Behavioral Based Safety*), która uczy współodpowiedzialności w eliminowaniu ryzykownych zachowań przy jednoczesnym wzmacnianiu prawidłowych praktyk. Pracownicy wzięli udział w szkoleniach, podczas których dowiedzieli się, jak wykonywać swoją pracę w sposób najbardziej bezpieczny, a w rezultacie przeprowadzonych obserwacji wskaźnik bezpiecznych zachowań po pierwszych miesiącach wyniósł 85%²⁷. Innym, wartym wspomnienia przykładem dobrych praktyk w zakresie praw pracowniczych jest projekt „Psychologiczne wsparcie dla Pracowników” firmy PKP Cargo. Osoby zatrudnione w firmie mają możliwość skorzystania z pomocy psychologicznej, dzwoniąc na specjalną bezpłatną infolinię, uczestnicząc w spotkaniach z psychologiem lub biorąc udział w szkoleniach z obszaru psychologicznych aspektów wypadków kolejowych. Rozmowy z psychologami są poufne i mogą dotyczyć zarówno pomocy w problemach zawodowych, jak i problemach życia codziennego²⁸.

W wymiarze społecznym firmy podejmują działania wspierające rozwój lokalnej społeczności. Przedsiębiorstwo ABC-Czepczyński realizuje projekt „Tacy sami”, który jest serią prelekcji i warsztatów skierowanych do uczniów szkół podstawowych. Poruszany jest temat osób niepełnosprawnych oraz funkcjonowania niepełnosprawnych dzieci w publicznych szkołach. Dzięki projektowi można kształtować prawidłowe postawy i zachowania już od najmłodszych lat²⁹. Kolejny, doceniany projekt „ABC-Ekonomii” to skierowana do uczniów propozycja działań realizowanych w formie lekcji o tematyce ekonomicznej i finansowej w całej Polsce. Celem tego przedsięwzięcia jest zwiększenie świadomości ekonomicznej oraz aktywizacja świata biznesu w realizację działań statutowych szkół podstawowych³⁰.

Podsumowanie

Do niedawna CSR traktowana była jako działalność filantropijna, na którą mogły sobie pozwolić duże przedsiębiorstwa cechujące się stabilną sytuacją finansową. Natomiast obecnie społeczna odpowiedzialność jest coraz częściej postrzegana

27 „Widzę i reaguję”. Wdrożenie BBS w Oddziale Łódź, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/wdrozenie-bbs-behavioral-based-safety-w-oddziale-w-lodzi/> [dostęp: 11.08.2019].

28 *Psychologiczne wsparcie dla pracowników PKP CARGO*, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/psychologiczne-wsparcie-dla-pracownikow-pkp-cargo/> [dostęp: 11.08.2019].

29 *Forum Odpowiedzialnego Biznesu*, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/projekt-tacy-sami/> [dostęp: 7.05.2019].

30 *Forum Odpowiedzialnego Biznesu*, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/abc-ekonomii/> [dostęp: 7.05.2019].

w kontekście zarządczym, jako pewna filozofia działania oparta na zasadzie poszanowania interesów wszystkich podmiotów funkcjonujących w otoczeniu organizacji, przy jednoczesnym realizowaniu celów biznesowych³¹. Przedsiębiorstwa z branży logistyki i łańcucha dostaw dostrzegają pogarszający się stan środowiska naturalnego i klimatu, dlatego podejmują odpowiednie działania, aby zredukować negatywne skutki prowadzenia działalności gospodarczej. Starają się zmniejszyć emisję szkodliwych gazów CO do atmosfery, na przykład poprzez transportowanie materiałów i towarów samochodami o napędzie alternatywnym lub wykorzystywanie rowerów, optymalizują wykorzystanie energii elektrycznej i wprowadzają ekologiczne rozwiązania, takie jak montowanie kolektorów słonecznych i zbiorników na wodę deszczową. Wiele podmiotów zauważa potrzebę wspierania działań na rzecz społeczeństwa – inwestuje w wysokiej jakości edukację, prowadzi szkolenia i warsztaty nie tylko dla swoich pracowników, ale też dla innych osób, aby zwiększać ich świadomość i rozwijać określone kompetencje. Dbają także o przestrzeganie etyki w biznesie, dlatego oferują odpowiednie narzędzia w celu zgłaszania nieprawidłowości. Branie odpowiedzialności za cały łańcuch wartości przez firmy i zapewnianie na każdym jego etapie odpowiednich standardów społecznych i środowiskowych to wyzwanie dla wielu przedsiębiorstw na świecie. Działania związane z CSR są niewątpliwie źródłem dodatkowych kosztów, jednak generują też zyski, które w niedalekiej przyszłości mogą być znaczące w skali globalnej.

Bibliografia

- Bartkowiak G., *Spoleczna odpowiedzialność biznesu*, Difin, Warszawa 2011.
- Buczkowski B., Dorożyński T., Kuna-Marszałek A., Serwach T., Wieloch J., *Spoleczna odpowiedzialność biznesu. Studia przypadków firm międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016.
- Forum Odpowiedzialnego Biznesu*, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/> [dostęp: 25.11.2020].
- Gis W., Waśkiewicz J., Pawlak P., *Assumptions of eMAP project – the prospects for electromobility in selected European countries*, „Combustion Engines” 2013, no. 52.
- Howaniec H., *Wpływ społecznej odpowiedzialności biznesu na lojalność konsumentów wobec marki*, „Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy” 2016, nr 45, s. 34–38.

31 A. Rudnicka, *CSR – doskonalenie relacji społecznych w firmie*, Wolters Kluwer Business, Warszawa 2012, s. 16.

- Informacje prasowe Raben Group, <https://polska.raben-group.com/aktualnosci/news/super-etyczna-firma-raben/> [dostęp: 25.11.2020].
- International Labour Organization, *Global Estimates of Child Labour: Results and trends, 2012–2016*.
- Kisperska-Moroń D., *Podstawy społecznej odpowiedzialności biznesu, Koncepcja społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w wirtualnych łańcuchach dostaw*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2016.
- Klimek J., *Społeczna odpowiedzialność biznesu w Polsce*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2012.
- Koźlak A., Pawłowska B., *Ekoinnowacje jako przejaw społecznej odpowiedzialności biznesu przedsiębiorstw transportowych*, „Studia Ekonomiczne” 2017, no. 332.
- Leoński W., *Wpływ CSR na wyniki finansowe przedsiębiorstw*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2015, t. 2, nr 74.
- Lewandowska A., *Ekoinnowacje w zrównoważonym budownictwie – wprowadzenie do zagadnienia*, „Edukacja Biologiczna i Środowiskowa” 2015, nr 4.
- Łapuńska I., *Nowoczesne metody sterowania produkcją*, [w:] *Logistyka produkcji – procesy, systemy, organizacja*, Difin, Warszawa 2012.
- Malinowska M., *Ocena poziomu zrównoważonego magazynu*, „Problemy Transportu i Logistyki” 2018, nr 103.
- Nowy ekologiczny terminal pod Wrocławiem. Dziennie obsługuje 8 tys. przesyłek*, <http://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,24207906,nowy-ekologiczny-terminal-pod-wroclawiem-dziennie-obsluguje.html?disableRedirects=true> [dostęp: 25.11.2020].
- Psychologiczne wsparcie dla pracowników PKP CARGO*, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/psychologiczne-wsparcie-dla-pracownikow-pkp-cargo/> [dostęp: 25.11.2020].
- Raport Społeczna Odpowiedzialność Biznesu DPD Polska 2017*, https://wwwdpd.azureedge.net/Raport_2017-PL_small.pdf [dostęp: 25.11.2020].
- Raport Społecznej Odpowiedzialności Biznesu 2013/2014*, DB Schenker, <http://2014.dbschenker-csr.pl/srodowisko/terminale-i-magazyny> [dostęp: 25.11.2020].
- Rudnicka A., *CSR – doskonalenie relacji społecznych w firmie*, Wolters Kluwer Business, Warszawa 2012.
- Tundys B., *Zielony łańcuch dostaw: zarządzanie, pomiar, ocena*, CeDeWu Sp. z o. o., Warszawa 2018.
- Widzę i reaguję. Wdrożenie BBS w Oddziale Łódź*, <http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/wdrozenie-bbs-behavioral-based-safety-w-oddziale-w-lodzi/> [dostęp: 25.11.2020].
- WWF, *WWF Living Planet Report 2018*, 2018.
- Zasady etyczne dostawców Grupy Raben*, https://polska.raben-group.com/fileadmin/user_upload/pl/Raben_Transport/Kodeks_Etyczny_dla_Dostawcow_RT.pdf [dostęp: 25.11.2020].